

Передплата

«РУСЛАНА» вносить:
в Австрії:

за цілий рік . . . 30 кор.
в рік . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
за місяць . . . 1-70 пер.

За границею:

цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
в рік . . . 8 рублів
або 18 франків

Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вареш ми очі і думу ми вилеш, а не вольшеи млюсть і віра не вольшеи,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5^{1/2} год. пополудни.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Дзюбровского (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсманна.

Рукописи звертає слідше на попереднє застереженє.— Рекламациї неопечатаніє вільні від порта.— Оголошенє звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Становище руских послів в державній раді а об'єктивність „Діла“.

(Дальше).

Зазначивши се, що руский клуб в державній раді зізольований, що не осягнув ніяких придбань національних і культурних, п. Будзиновский намагає ся оправдати становище і тактику руского клубу, вказує на протируску більшість парламентарну яко головну причину сеї безуспішности руского клубу і впевняє, що руский наряд не може вважати парламентарного положеня безвихідним. І ми згоджуємо ся з ним, що парламентарне положенє руских послів не є безвихідне, а різниця наших поглядів лише в тім, що ми не в тім бачимо можливість успіхів для руского народу, де бачить їх п. Будзиновский і що ми робимо інші обчислення, як робить п. Будзиновский. Ми булиб дуже раді, колиб ми помилили ся в наших обчисленнях, одначе доси показувало ся, що як раз обчислення руских послів показали ся хибними, а наші на жаль правдивими.

Пригляньмо ся отже тим сподіванням, тим обчисленням, на які п. Будзиновский покладає свої надії на поправу парламентарного положеня для руского клубу. Ось пише він:

„Для нас важне тепер питанє: Чи ся більшість, що утворила ся в першій місяці парламентарної сесії, потреває довше, може через цілий час законодавного періоду нової палати? Чи у всіх справах сторонництва теперішнього бльоку будуть і дальше голосувати солідарно та чи будуть відкидати на команду кола польського всі оправдані домагання репрезентантів руського народу?“

„Коли придивимо ся причинам, котрі зліпили три великі групи парламентарні в парламентарну більшість, мусимо прийти до переконаня, що ся більшість є тільки хвилева і в міру, як кожда з груп більшости буде осягати ціль, для котрої вступила в більшість, звязи в бльоку будуть поволи ослабати і неприродний бльоку в кожній хвили може розлетіти ся. Можливе, що по феріях помислові Абрагамовичі винайдуть щось нового що до Поляків прикувалоб на дальше Люєгерівці і інші сторонництва, але се не є конечно, не є певне. Так само, як нині суть ізольовані Русини з соціальними демократами, хоч знов не так дуже, як то голосять польські денники, можуть і від польського кола повідпадати його союзники.

Се може стати ся тим більше, що коло польське є в палаті взагалі нелюблене і погорджуване. Ним погорджують навіть ті, котрі зі страху перед чисельностию польської делегації в кожній галицькій справі голосують, хоч паленіючи, на команду кола польського.

„Зарід смерти консервативного бльоку парламентарного показав ся вже в тім його медовім місяці. Правда, що в справі виборчих надужить в Галичині, в справі виборчої реформи до соймів, в справі виборчої реформи до соймів, в справі верифікації галицьких виборів, з винятком чеських радикалів, жаден член бльоку більшости не зрадив супружї вірности. Навіть за бюджетом голосував цілий бльоку, бо правительство підпирало партії бльоку в справах, для котрих якраз вони зійшли ся до купи. Але в інших справах, в справах непредвиджених провідниками сторонництв більшости, отже в справах, що до котрих не заключено угоди, голосованє давало дуже часто природну, бо поступово-демократичну більшість. В тих справах з Русинами і соціальними демократами голосували дуже часто чеські радикали, деякі Словінці, члени німецького союзу національного і польські людовці. В деяких справах голосували разом тільки консерватисти з кола польського, клерикальні Чехи і часть християнсько-соціальних, а по стороні опозиційного бльоку ставала велика більшість палати послів.

Ті голосованя, котрі в першій місяці були несподіванкою, можуть пізніше стати ся правилом. Чеський клуб вже нині не існує (?), бо різні його групи (радикали, молодочехи, старочехи і клерикали) в послідних днях голосували против себе, а раз прийшло між ними навіть до кулачного бою. Така більшість, зліплена неприродно ad hoc для поодиноких хвилевих (?) і дуже часто лише формалістичних (?) постулятів поодиноких партій, така неполітична більшість не може бути тревалою на довший час. На всякий случай вона не буде сконсолідованою і карною, не все піде за командою найреакційніших своїх груп.

„Як в першій місяці палата ділила ся нераз на демократичну поступову більшість і клерикально-консервативну меншість, так буде ділити ся пізніше, тільки з тою різницею, що се, як не буде повторяти ся постійно, буде діяти ся частійше, ніж було в початках, коли одна група була потрібна для своїх еґотистичних та партийних цілей.

„Про те, чи така, для Русинів некористна ситуація парламентарна удержити ся і пізніше, буде пора поговорити в часі осінної сесії парламенту. Тепер замічу лише, що ситуація, яка витворила ся в першій місяці, та що більшість і меншість парламентарна з першого місяця були тільки продуктом хвилевих потреб поодиноких сторонництв, для котрих ті сторонництва заключили хвилевий бльоку.

„Коли сторонництва бльоку більшости вже здобудуть се, що вони своїм бльоком хотіли осягнути, бльоку розлетіть ся. Християнсько-соціальні вже усадили на президентальнім місци свого Вайскірхнера, а Поляки одержать затверженє запротестованих мандатів польських — цемент, котрий сполучив на хвилю оба ті сторонництва, вже буде зужитий і вони розстануть ся. В додатку чеський клуб розлітає ся і розлетіть ся і теперішній бльоку вже не буде міг розпоряджати всіма чеськими голосами. Осінь може принести і принесе нову констеляцію парламентарну, нове угрупованє парламентарних сил, а в тім новім угрупованю і руский клуб відіграє свою ролю. Особливо там, де буде розходити ся о інтереси робучого людю сільського, є всяка надія, що руські послі не вернуть до краю з порожніми руками.“

П. Будзиновский числить отже на те, що теперішня більшість є тільки хвилева для поодиноких хвилевих дуже часто формалістичних постулятів зліплена, а скоро сторонництва ті постуляти здобудуть, то бльоку розлетіть ся, цемент, котрий злучив їх на хвилю, буде зужитий і сторонництва розстануть ся.

Видно, що п. Будзиновский вправді добрий агітатор, але ще недосвідний парламентарист, коли такі висловлює погляди. Помилує ся він іменно вважаючи середники, яких уживають парламентарні сторонництва — цілію їх змагань. Не хочемо перечити, чи коло польське лучило ся з христ. суспільниками для асекурації своїх мандатів, але сеж лише середник, котрий єго має довести до осягненя висшої цілі, до придбань таких, котрі би коло і живло польське скріпили в державній раді і в краю та державі. Поляки булиб отже дуже наївними політиками, наколиб лише вдоволили ся тим, що мандати д-ра Дюлемби і ин. не будуть уневажнені. Так само і християнські суспільники не можуть вважати вибору д-ра Вайскірхнера президентом палати яко осягненє своїх змагань а лише яко середник до осягненя цілі — то є впливу і значіня в державній раді, і в державі. Те саме треба сказати і про Чехів, Словінців на німецько-національний союз, що війшли до парламентарної більшости. Досвід поучає, що як раз така неполітична більшість, як її називає п. Будзиновский, найдовше держить ся і так може стати ся і з теперішньою більшостию. Кажемо се не з радости або якої злорадної втіхи, як може знов подумати п. Цегельский, але в політиці

треба числити ся з позитивними даними і можливостями, а не пустими мріями. Що навіть п. Будзиновский не є певний своїх сподівань і обчислень, показує ся з его власних слів. «Можливе є, каже він, що по фериях помислові Абрагамовичі винайдуть щось нового, що до Поляків прикувалоб на дальше Люеґерців і інші сторонництва». Огже справді треба з тим числити ся, що Абрагамовичі і cons. се люди, котрі зіли свої зуби на політичній штуці, і що не так легко допустять до розпаду більшости. Крім того вкажемо ще й на деякі позначки, що й інші сторонництва крім кола роблять заходи коло удержання сеї більшости.

(Конець буде).

Потреба педагогічного музею.

(Конець).

Що до будови — способу переведення стоять они на висоті вимогів педагогіки — спорити жє можна що до поміщення науки на кінци, яко прийатої у Гнаткевича засади. Не скажу, щоби всі уступи були ориґинальні, суть між ними переведені з німецького, або на мотивах чужих перероблені, але більша часть на девсь і днесь до книжок шкільних. О їх ядерности — основности свідчить найлучше се, що ціла книжочка має 93 сторін, а ту в двох відділах (главах) маємо аж 49 оповідань.

Злучив я обговоренє III і V части разом, а тепер вернутись мушу до IV. Коротенькі науки. Суть се поученя поділені на 9 відступів, а в кождім відступі містять ся поодинокі науки. Часть ся хотай не без ваги, але з огляду на відірвані гадки повинна улячи перерібіці. В главі шестій суть пісні. Всіх пісень є сім. В першій части є їх чотири а прочих 3 — разом сім.

В сей спосіб представив я оцінку двох підручників шкільних уживаних в ріжних родах шкіл, аби дати наглядний доказ вартости збираня і оцінюваня уживаних у нас підручників, бож лише в сей спосіб можна виробити собі ясний погляд на минувшину шкіл, а тим самим через порівнанє з нинішним устроєм і теперішними підручниками зрозуміти, в чім належало би їх поправити.

Через зібране і оцінене вишованих вже з ужитя підручників будемо мали історію нашої школи, а та доповнитись може іншими актами і витворити докладнійшій її образ, через заниманє ся сею справою побачимо і потребу зазнакомлення ся з поступом і здобутками сегочасними на поли шкільництва у других народів, а збірка така — музей стане підмогою в образованю учителів.

При иншій нагоді підносив я потребу обговорюваня справ шкільництва серед нашої суспільности, аби обудити більше заняте школою — чим оно є дотепер у нас.

Покажім, що школа лежить нам на серци, яко дорога ведуча до освіти широких верств народу, занймаймо ся нею щиро, підпомагаймо всякі змаганя ведучі до її улїпшеня, а тоді і школа сама

статись мусить лучшою, буде приносити більше хісна, бож ми в піднесне її вложили капітал — нашу працю.

В музею таким не мають бути лишень самі картки — акти — але представляю собі, що подбаємо і о другі окази пр. до науки погляду, улїпшені таблиці, лавки і пр. Наколиб нам прийшло представити на виставі образ нашої сїльської школи з всіми її приладами, бібліотекою, приборами шкільними а тоді порівнали її з образом школи у других народів, побачилиб зараз на перший погляд, чого нам не достає і в чім маємо вводити улїпшеня.

Згаданий музей при товаристві педагогічним заведений при співучасти загалу віддати може важні услуги не тільки з огляду на пізнанє минувшини, але заосмотрений в здобутки новочасні на поли шкільництва у других народів вкаже дорогу поступу і дальшої праці на тім поли.

Т. Б.

Положенє в Мароку.

Трудність ситуації в Мароку полягає на тім, що з одної сторони акція французко-іспанських війск мусить ограничити ся тільки на обороні пристаней, отвертих для заграничної торгівлі, перед нападами племен, а з другої сторони претенсії, відшкодованє за масакру і рабунк в Касаблянці, які досягають понад 10 мільонів франків, є для фінансової сили Марока дуже утяжливими. Тому і не здивовала свѣт вістка з Фезу, яка наспіла через Танґер до Лондону, що оноді султан покликав до себе нагле всіх улемів і шерифів та найповажнійші личности з Фезу і заявив їм, що Франція переступила супротив Марока свою компетенцію і треба підняти кроки, щоби боронити ся перед нападом Французів. Султан видав відтак розказ, щоби заступці кождої кляси нотаблів зараз приготувити ся до подорожи до Фезу, щоби там внести зажаленє против поведень Франції.

Телеґрами доносять про щоденні атаки мароканських ватаг против европейських війск. Дня 18. с. м. бороли ся Французи під Касаблянкою против наступаючих Мароканців від самого ранку аж до полудня та лише енерґічному огневи мітрайлєз завдячують відперте неприятеля, з яким вже доходило до борби на близьку мету. Французи стратили двох убитих, трех ранних, між ними одного капітана, а кільканайцять лекше ранних; страти туземців далеко більші. Ген. Друде вправді уважає своє становиско забезпеченим і не жадав дальших посилок війска, однак заявив, що до акції в глибину краю потреба би єму щонайменше 25.000 воляків. При тім іспанські відділи війска виявляють мало карности і ділають на свою руку, що доводить до ріжних непорозумінь в одноцільности воєнної акції.

Торговельна академія у Львові.

Перед наближаючим ся початком нового шкільного року, коли то молодці, покінчивши

школи, стають мов той Геркуль на роздорожю життя і їх вибір рішає відтак цілою судьбою і життєвими успіхами, подаємо радо під їх увагу як і їх родичів ті уваги, які оповістив п. Ал. Бариляк, урядник „Ustř. banka českých spol.“ про торговельну академію у Львові і вигляди з торговельних студій. Шановний інформатор пише:

Недавно одержав підписаний під сими стрічками від одного більшого, заграничного банку порученє, вишукати молодого, а фахового Українця для обнятя корисної посади в тімже банку. На жаль — відповідного чоловіка годі було найти. Вправді зголосилось на сю посаду досить молодих людей, думаючи, що сяка-така практика в яким кредитовім товаристві — отже в одній лише галузи банкового діла — вже вистарчить. Так однак не є — і підписаний, на жаль, не міг вдоволити бажаню заграничного банку.

Сеся іменно обставина дала привід до написаня сих стрічок. На економічному полі у нас замітний безупинний розвиток. Забуває ся однак на се, що до веденя скомпікованих фінансових інституцій не вистарчає самоуцтво, і то поєдинчої бухгалтерії. Аби надати більшого розмаху якійсь інституції, потреба розуміти се ремесло. Щойно тоді прибуває й відвага, смілість і певність себе у фінансових операціях та скорє орієнтованє ся у переведженю орудок.

Між нашими людьми вкорінив ся погляд, мовби до банкового фаху вистарчав іспит з державної рахунковости в намісництві. В дійсности однак він надає уздібненє виключно до державної служби в скарбових і адміністративних урядах, а з торговельно-банковими справами не має нічого спільного. Самаж вроджена проворність та практика не заступлять знаня, осягненого систематичною та всесторонною наукою.

Одинокою інституцією, уздібняючою до банкового фаху є торговельна академія. Дуже часто можна стрінити погляд, мовто в торг. академії «учать на склепових субектів». Се в ґрунту хибна думка! Торговельна академія приспособлює своїх учеників теоретично до веденя всяких конторних (торговельно-банкових) праць у всіх галузях торгівлі, чи то торгівлі реальними товарами, чи торгівлі нереальними товарами як: векслями, цінними паперами і т. д.

Супротив згаданої недостачі фахових людей у нас, та супротив дуже мізерних виглядів, що їм дають покінчені університетські студії під теперішню пору, я прозволю собі звернути увагу молодих людей, аби звернули ся до торговельної академії, а рівночасно запевняю, що для пильних, солідних і енерґічних одиниць стаярають ся на сьому полі дуже гарні вигляди.

Хто має покінчену низшу середню школу а годі єму перебристи матуру, нехай іде на 4 роки до ц. к. торговельної академії у Львові, яка зовсім не стоїть позаду подібних інституцій заграничних; навпаки знамениті учительські сили і строгі вимаганя здобувають сій молодій школі шораз більшу славу. Хтож має матуру, та мав би мозолитись на університеті, аби відтак всю свою енерґію марнувати за «песі гроші» на непридатну для нікого працю бюрократичну, той нехай возьме ся поважно і солідно до приватної науки по програмі торг. академії і нехай здає іспит яко приватист, а при добрій волі осягне до року знанє цілого материялу, обнятого пляном для торг. академії — при чім не потребує уже здавати тих предметів, які перейшов в гімназії.

Для другої категорії людей (приватистів) подаю ось які близші інформації: Іспити можна здавати: 1) з правдивої подвійної бухгалтерії в товаровім інтересі (I часть) та 2) з подвійної бухгалтерії в банковім інтересі (II часть); крім сих конечних предметів можна для доповненя здавати спеціальні іспити з торговельної кореспонденції, з науки о векслях і т. д. Перший (товаровий) іспит не вистарчає до банку аві до всякого рода спілкових інституцій, лишень кваліфікує до веденя бухгалтерії у великих купців та —

